



Oslo kommune
Bymiljøetaten

GREVLING I HAGEN?

Tips & råd





ET SPENNENDE DYR

Grevlingen er det største rovdyret de fleste mennesker får se i vill tilstand i Norge. Dyr i nærmiljøet gir muligheter for naturopplevelser i hverdagen. Samtidig stiller det krav til oss om at vi respekterer dyrenes atferd. Er du en av de få som har grevling i hagen, så benytt sjansen til å studere dette fascinerende og ufarlige dyret. Som regel trenger du ikke gjennomføre spesielle tiltak. Skulle du likevel ha spørsmål, gir vi deg her noen tips.

Hilsen Bymiljøetaten

1 ER GREVLINGEN FARLIG?

Våren er grevlingtid. Da ringer mange til kommunen for å få råd om grevling i hagen. Ett av spørsmålene vi får fra publikum, er om vi kan flytte grevlingen. Men viltforvaltningen i kommunen fanger ikke inn og flytter grevlinger som skaper problemer.

Selv om grevlingen er et rovdyr, utgjør den som regel ikke noen fare verken for voksne, barn, katter eller hunder. Men man skal alltid ha respekt for grevlingen og ikke trenge den opp i et hjørne eller forsøke å ta i den.

Gamle myter om at grevlinger «biter til det knaser» og at man bør ha koks i støvlene for å unngå å bli skadet av grevlingbitt, oppsto da man tidligere jaktet på grevlingen med røffe metoder. Dette har ikke rot i virkeligheten.

Grevlingen er oftest ganske sky og er mest aktiv om natta. Det er derfor ikke så stor sannsynlighet for å treffe på en grevling, selv om den har hi like i nærheten.

Grevlingen har en meget god luktesans. Den sniffer og slafser seg gjennom natta i sin egen verden, og kan snuble i beina på folk hvis vinden ikke bringer lukta av menneske mot den. Som regel blir grevlingen skremt og løper vekk. Hvis den reagerer med fresing, er det ofte bare en liten bevegelse fra deg som skal til for at grevlingen løper av gårde.

2 HVORFOR HAR JEG FÅTT GREVLING I HAGEN?

Grevlingen sover en lett vintersøvn og tærer på fettreservene gjennom vinteren. Når våren kommer er den utsultet og på desperat leting etter mat. Derfor roter grevlingen i jorda og lager hull i plenen på leting etter biller og meitemark. Dette varer som regel bare noen få uker. Vis tålmodighet slik at grevlingen overlever denne vanskelige tida.

Både hovedhiet og andre sporadiske soveplasser skal undersøkes og rengjøres om våren og utover sommeren. Dette kan forklare plutselige grevlingbesøk i et område; besøkene er som oftest midlertidige.

En annen årsak til at grevlingen kan besøke hagen din, er paringstida. Paringstida er om våren, og da kan særlig hannene bevege seg over store avstander for å finne en hunn å pare seg med.

Når bær og frukt er modne, kan grevlingen legge sin elsk på enkelte hager der den fråtser i nedfalt bær og frukt i en kort periode. Det er vanlig at grevlingen finner seg en soveplass i kort avstand fra matfatet. Når den ikke finner mer mat, forsvinner den.

Grevlingen kan grave i og gjøre en del skade på gressplenen når den leter etter mat. Hvis du er sterkt berørt av dette eller på annen måte opplever problemer med grevling, kan du forsøke tiltakene på side 8 og 9.

3 HVORDAN LEVER GREVLINGEN?

Grevling (*Meles meles* på latin) er den største arten i mårfamilien etter jerv.

Alle mårdyr har en spesiell duftkjertel under halerota. Når grevlingen leter etter mat eller make om natta, stopper den innimellom opp og gnir duftsekretet på steiner eller trerøtter. Slik signaliserer den til andre grevlinger «her holder jeg til.» I tillegg markerer grevlinger i en familiegruppe hverandre. Den mest dominante grevlingen markerer de andre grevlingene ved å gni halekjertelen mot de andres pels. Når grevlingene møtes i de mørke jordtunnelene i hiene sine, kan de med en gang lukte hvem de har foran seg.

Grevlingen bor i underjordiske ganger i jordhi som den graver ut, i steinrøyser eller under uthus og låver. Hiene kan brukes i mange generasjoner, kanskje mange hundre år. I slike «hundreårshi» lever det oftest en familiegruppe som er godt kjent med sine omgivelser og som har lært å passe seg for farer. I tillegg har grevlingen flere, mindre viktige hi spredt rundt i leveområdet sitt.



4 HVA SPISER GREVLINGEN?

I byen finner grevlingen mat i hager, parker og andre grøntområder. Meitemark utgjør en viktig del av dietten, men den spiser også nedfallsfrukt, insekter, amfibier, smånagere, døde fugler og noen ganger et piggsvin. Grevlingen er også glad i brunskogsnegl og andre snegler. De korte beina og den klumpete kroppen gjør at den ikke kan jakte på raske byttedyr.

Om høsten trenger grevlingen en karbohydratrik diett av for eksempel korn, bær og nedfallsfrukt for at den skal kunne legge på seg et godt fettlag før vinteren.

Grevlingen er meget renslig og lager groper (15 cm dype og 15–20 cm brede) i bakken hvor den gjør fra seg.

Grevlingen gjør nytte for seg ved at den spiser brunskogsnegler, oldenborrelarver (som kan gjøre stor skade på gressplener), smånagere og andre arter vi helst ikke vil ha i hagene våre. Så får vi prøve å bære over med at den graver og roter litt til på leting etter mat.

Små, sylindriske hull eller krafsing i plenen avslører at grevlingen har vært på nattlig besøk på jakt etter larver og meitemark.



5 HVORDAN TA VARE PÅ VÅRE BYGREVLINGER?

Grevlingen er avhengig av natur i byen for å finne hi plass og mat. Tap av grønne leveområder, fortetting av villahager og veibygging med økt biltrafikk gjør det vanskeligere for grevlingen å overleve i Oslo. Mange grevlinger dør i trafikken.

I oktober–november går grevlingen i hi. Der sover den gjennom vinteren, og der føder den ungene sine på senvinteren. 1–4 unger fødes i februar/mars og dier mens moren tærer på fettreservene. I byen er det langt mellom gode næringsområder, og grevlingene blir ofte forstyrret av folk og hunder. Dette gjør at de ikke får bygget opp et tykt nok fettlag før vinteren. Mange av ungene dør derfor like etter fødselen fordi moren ikke har store nok fettreserver til dieperioden.

Hundreårshiene er svært viktige for grevlingens mulighet for å overleve. Disse hiene bør tas godt vare på ved at trær og annen vegetasjon ikke fjernes innenfor en sone på 20–30 meter rundt hi.

Byen er ofte lite egnet som leveområde for ville dyr. Det er desto viktigere å ta vare på det dyrelivet som finnes. Ved å ta vare på grevlinghiene og bevare grønne områder i byen, bidrar vi til at grevlingen og annet biologisk mangfold får utvikle seg i hovedstaden vår.

6 HVA BØR JEG GJØRE DERSOM JEG HAR PROBLEMER MED GREVLING I HAGEN?

I de fleste tilfeller er det ikke behov for å gjennomføre spesielle tiltak. Ifølge skadefellingsforskriften kan grevling avlives hvis den gjør skade av vesentlig økonomisk betydning på bl.a. hus, hage eller åker, men eier plikter på forhånd å gjennomføre tiltak for å avverge skade. Tiltakene under kan være til hjelp dersom grevlingen gjør skade på plen, bygning e.l.

- Dersom grevlingen graver mye i plenen, kan det tyde på at plenen er angrepet av oldenborrelarver. Larvene kan gjøre mer skade på plenen enn grevlingen. Kontakt hagesentre for midler for å bekjempe larvene eller les mer om larvene på bioforsk.no.
- Grevlingen liker ikke sterke lukter. Sett ut bokser med salmiakk i området som grevlingen hyppig bruker. Da flytter den kanskje til et annet område.
- Grevlingen lar seg ofte skremme av uvanlige lyder eller bevegelser. Små «plastvindmøller» fra leketøysbutikker kan stikkes ned i plenen og fungere som skremsel. Du kan også henge opp remser av aluminiumsfolie i trær og busker. Grevlingen har dårlig syn, men oppdager lett bevegelser, silhuetter og lyse ting som skiller seg ut i mørket.
- Belysning i hagen kan ha effekt, særlig hvis lyset er styrt av en bevegelsessensor.
- Hvis grevlingen stadig velter søppeldunken din, kan du sikre den med en elastisk strikk til et gjerde e.l.

- Et lavt elektrisk gjerde kan brukes for å holde grevlinger ute fra et område på samme måte som strømførende gjerdar brukes for å holde husdyr inne på beiteområder. Grevlingens graving i gressplen er oftest begrenset til en periode om våren og sensommer/høst. Det er derfor eventuelt bare behov for et slikt gjerde i kortere perioder. Gjerdet trenger ikke være strømførende når det er lyst.
- På dagtid kan grevlingen ha tilhold under uthus, garasjer e.l. Mener du at den må finne seg et annet sted å bo, kan du tette igjen hullet den benytter for å komme inn og ut. Først må du imidlertid være helt sikker på at det ikke er grevlinger der som blir stengt inne! For å undersøke om hiet er i bruk, kan du strø løs jord i åpningen og sette ei plate eller liknende foran åpningen. Grevlingen kan lett velte plata, og den vil sette spor etter seg når den går ut og inn. Er det ikke tegn til aktivitet i løpet av en uke, kan du stenge åpningen. Dette bør kun gjøres i august eller september (når grevlingen ikke har unger eller sover sin vintersøvn). Merk at det ofte er en dårlig løsning å fjerne uønskete grevlinger fra slike hi, fordi grevlingens stier og duftspor ofte fører til at nye grevlinger flytter inn i det ledige hiet.
- Dersom grevlingen holder til under verandaen e.l. kan du forsøke å lyse opp stedet med ei lampe. Hvis det ikke forstyrrer nattesøvnen til naboer, kan du samtidig sette ut en radio som står på. Sett også ut salmiakk ved de stedene der den kommer inn og ut. Slik bruk av lys og lyd bør ikke gjennomføres i februar–juli, da det kan være unger i hiet.



NYTTIGE KONTAKTER ANGÅENDE VILTET I OSLO

VILTFORVALTNINGEN I OSLO

Bymiljøetaten, Postboks 9336 Grønland, 0135 Oslo

Tlf.: 02 180 (kontortid: 08.00 til 15.35)

Web: www.bymiljoetaten.oslo.kommune.no

e-post: postmottak@bym.oslo.kommune.no

OSLO POLITIDISTRIKT, OPERASJONSSENTRALEN

Meldinger om skadet/dødt vilt utenom Bymiljøetatens kontortid

Tlf.: 02 800

FALCK DYREAMBULANSE

Meldinger om skadde/syke fugler og mindre pattedyr

(ikke elg, rådyr, rev eller grevling)

Tlf.: 02 222

DYREVERNSNEMDA

Meldinger om skadde husdyr

Tlf.: 22 63 92 00

MATTILSYNET

Meldinger om dyrehelse og dyrevernmessige forhold

Tlf.: 06 040